

En kortfattad redogörelse över händelser,
som beröra Stockholm C under tiden omedel-
bart före och under andra världskriget.
(Avskrift av P.M.från underinspektör W.Saxberg.)

--oOo--

1 9 3 8

6/9 Med anledning av luftförsvarsövning den 6-9 september
ägde mörklägningsövning rum fr.o.m. kl. 2.00 natten
till den 8 t.o.m. kl. 5.00 den 9.
För att belysa arbetets omfattning vid en dylik mörk-
läggning, då så gott som alla fönster och lanterniner
måste täckas med papper, må nämnas, att endast för
Stockholm C erfordrades icke mindre än 2.637 längd-
meter papper i bredderna 0.55, 0.70, 0.75, 1.00, 1.25
samt 1.50. Detta arbete påbörjades den 29/8 och var
verkställt den 5/9 på middagen. Arbetet utfördes dels
av ba och dels av ta personal. Belysningen å bangår-
den var släckt nätterna mot den 8 och 9. Huvud- och
dvärgsignaler voro avbländade genom en burkliknande
anordning, som i centrum av botten försetts med en
mindre öppning för ljusets genomsläppande. Enbart för
Stockholm C hade 800 st. sådana tillverkats. Å platt-
formarna utskruvades samtliga lampor och ersattes med
svagare, men till ett betydligt mindre antal än el-
jest brukliga. Dessutom förseddes dessa lampor med
pappersskärm, å vilken en triangulär utskärning gjorts,
så att skenet kastades icke blott nedåt utan även i
någon mån åt sidorna.

1 9 3 9

11/7 Extratåg Trf-Cst för svensk-tyska skolungdomsutbytet.
18/7 Extratåg Oslo-Cst för deltagare i Lingiaden.
19/7 3 extratåg Köpenhamn-Cst för deltagare i Lingiaden.
1 extratåg Göteborg-Cst för engelsmän till Lingiaden.
23/7 Kung Zog och drottning Geraldine av Albanien avreste
från Stockholm i extra Bo5 i tåg 47 Cst-Göteborg.
24/7 Återresor från Lingiaden.
7/8 Tyska järnvägsmän besöka Stockholm.
1/9 Kriget börjar. Tyska trupper överskrida gränsen till
Polen.
3/9 England och Frankrike förklara Tyskland krig.
7/9 Extratåg bestående av 6 Fl och 1 Ao avgår Cst-Karls-
borg.
1/10 12 extratåg anordnade med anledning av fotbollsmatch
i Råsunda och kapplöpningar i Ulriksdal.
7/10 Extratåg avg. kl. 0.01 med 1 Ao och 8 Fl Cst-Karlsborg.

- 18/10 Extra snälltåg för konungarna av Norge och Danmark ankommer kl. 9.50 spår 10.
Möte mellan konungarna Håkon VII av Norge, Christian X av Danmark och Gustaf V av Sverige samt president Kallio av Finland.
- 19/10 Konungarna av Norge och Danmark avresa från Stockholm.
- 24/10 DFol nr 1358 framföres för postverkets räkning Cst-Bergen i tåg 27 (Guld).
- 29/11 Sovjetregeringen avbryter de diplomatiska förbindelserna med Finland.
- 1/12 DFol nr 1358 framföres för postverkets räkning Cst-Bergen i tåg 27.
- 5/12 Extratåg avg. från Cst kl. 4.00 Cst-Karlsborg. Tåget bestod av 1 Co och 8 F1.
- 8/12 DFol nr 1358 framföres för postverkets räkning Cst-Bergen i tåg 27.
- 12/12 NSB Do nr 435 framföres för postverkets räkning Cst-Bergen i tåg 27.
- 21/12 DFol nr 1358 framföres för postverkets räkning Cst-Bergen i tåg 13.
- 27/12 Extra snälltåg nr 50 avg. Cst-Haparanda. Endast resande med platsbiljetter till detta tåg fick medfölja tåget. Tåget fick icke bekantgöras.
- 28/12 DFol nr 1358 framföres för postverkets räkning Cst-Bergen i tåg 13.
- 31/12 1 vagn ilgods Cst-Haparanda för centrala Finlandshjälpen framföres i tåg 22.

1 9 4 0

- 2/1-4/1 Persontunneln avstängd för resande. Skyddsruminredning. Spärr anordnad vid gången till kungl. väntsalen.
- 4/1 45 st. frivilliga avresa med tåg 92 till Finland.
- 5/1 Extra snälltåg nr 50 Cst-Haparanda. Tåget fick icke bekantgöras.
- 7/1 DFol nr 1358 för postverkets räkning Cst-Bergen i tåg 13.
- 12/1 40 frivilliga till Finland i tåg 22.
- 13/1 72 frivilliga till Finland i tåg 92.
- 14/1 Extra snälltåg nr 50 Cst-Haparanda. Tåget fick icke bekantgöras.
- 15/1 70 st. frivilliga till Finland i tåg 22.
- 19/1 DFol nr 1358 för postverkets räkning Cst-Bergen i tåg 27.
- 21/1 114 frivilliga till Finland i tåg 94.
20 " " " " " 22.
- 24/1 DFol nr 1358 för postverkets räkning Cst-Karlsborg i tåg 27.
- 25/1 60 finska barn ankomma från Sundsvall till Stockholm.
- 30/1 Röda korsambulansen Cst-Haparanda i tåg 94.

- 3/2 1 F1 med resgods Cst-Falun i tåg 420. En polisman medföljde för bevakning. 3 Co och 1 F5 för Finlandskommitténs räkning framfördes Cst-Haparanda i tåg 94.
- 8/2 Extratåg 81 ank. 22.12. Resenärerna utsläpptes genom grinden vid Mästersamuelsgatan.
- 11/2 DFO1 nr 1358 för postverkets räkning Cst-Karlsborg i tåg 127.
- 14/2 2.000 kg. läkemedel avskändes Cst-Haparanda.
- 15/2 Extra snälltåg nr 50 avg. Cst-Haparanda. Ingen upplysning till allmänheten angående tågets gång.
- 18/2-20/2 Mörkläggningsövning. Torsdagen den 8/2 påbörjades arbetet med mörkläggningen. Sedan föregående övning hade rullgardiner uppsatts för en stor del fönster. För de fönster, som icke försetts med gardiner uppsattes papper, som använts vid föregående övning. Dvärgsignalernas ljus hade dämpats genom att spänningen sänktes. Några avbländningshylsor användes icke denna gång.
- 25/2 Sjukhuståg ankom från Linköping f.v.b. Cst-Boden.
- 27/2 DFO1 nr 1358 för postverkets räkning Cst-Karlsborg. i tåg 127.
- 1/3 DFO1 nr 1358 för postverkets räkning Cst-Karlsborg i tåg 127.
- 5/3 1 Ao4 för danska läkare och sköterskor Hälsingborg-Cst-Haparanda i tåg 94.
- 6/3 Extratåg nr 452 avg. 23.45 Cst-Haparanda för civilarbetare till Finland. Representanter för Landsorganisationen infunno sig vid tåget medförande fanborg och musikkår. Tal hölls. Filmning och fotografering.
- 10/3 25 frivilliga till Finland i tåg 22.
- 12/3 Extratåg nr 50 avg. kl. 19.57 Cst-Haparanda för 400 civilarbetare till Finland. Ingen musik och ingen Landsorganisation.
- 13/3 Fred undertecknades mellan Finland och Sovjet-Ryssland.
- 1/4 Extratåg 10173 ankom kl. 23.25 för hemtransport av svenska frivilligkåren. Tåget var ^{även} anordnat för samma ändamål den 2/4, 3/4, 4/4, 5/4, 6/4, 7/4, 8/4, 9/4, 10/4, 11/4, 12/4, 13/4, 14/4, 15/4.
- 9/4 Extratåg 10190 anordnat Cst-Haparanda för svenska civilarbetare.
- Danmark och Oelo ockuperas av tyska trupper.
- 12/4 Biljettvisering tillsevidare i personaltågen Cst-Hagalund.
- 13/4 Skyddsbevakning i Hagalund fr.o.m. den 13/4.
- 22/4-11/5 Kurs för utbildning av kvinnlig personal för beredskapstjänst pågick under tiden 22/4-11/5. Till kursen voro uttagna 26 deltagare, vilka utbildades för ilgods-, biljett-, resgods- och telegrafexpeditionstjänst även som för magasinertjänst för ankommande resgods, linvakts- och spärrvaktstjänst. Teoretisk undervisning meddelades under 17 timmar för personalen i yttertjänst och 20 timmar för personalen i expeditionstjänst.

- 30/4 Tåg 13 Cst-Oslo inställt t.v.
 7/5 Vakthållning t.v. å Cst bangård.
 10/5 DFol 1358 och 1360 för postverkets räkning Cst-Jönköping i tåg 17.
 12/5 Mörklägningsövning fr.o.m. kl. 18.00 t.o.m. den 24/5 kl. 15.00.
 9/6 Norge ger upp motståndet sedan brittiska och franska trupper hemforslats.
 10-20/6 Utrymningsresor för barn.
 3/7 DFol nr 1358 för postverkets räkning Cst-Torneå i tåg 94.
 10/7 DFol nr 1360 för postverkets räkning Cst-Torneå i tåg 94.
 8/8 Extratåg 10912 avg. 14.18 Cst-Haparanda för amerikanska medborgare till Petsamo. Tåget anordnat för samma ändamål även den 9/8 och 10/8. Den 12/8 var tåg 10008 anordnat med avg. fr. Cst kl. 13.50 för amerikanska medborgare till Petsamo.
 2/10 Extratåg 10036 avg. 12.30 Cst-Haparanda för isländska medborgare till Petsamo.
 7/11 Ambulanståget (utställningståg) avg. Göteborg.
 18/12 Första traktorn med gengasaggregat tagen i bruk.

1 9 4 1

- 20/2 Togos 2 spår, som anlagts å Vintervägen söder om fiskhallen, i bruk för uppställning av vedvagnar, vilka skulle lossas för Stockholms Kristidsnämnds räkning.
 22/3 Militärbevakning t.v. i Hagalund Övre.
 Biljettvisering t.v. i personaltågen Cst-Hagalund.
 9/4 Militärbevakningen i Hagalund Övre indragen.
 22/6 Tyska trupper överskrida Sovjet-Rysslands gränser.
 26/6 Finland inträder i kriget mot Sovjet-Ryssland.
 1/9 Mörklägningsövning fr.o.m. kl. 18.00 t.o.m. kl. 6.00 den 4/9. Förarbetena påbörjades den 26/8 med två man, vilken styrka sedermera dagligen ökades för att den 1/9 uppgå till 6 man. Den 30 och 31 augusti gjordes uppehåll i mörklägningsarbetet med hänsyn till trafikens krav på arbetskraft. Enligt den erfarenhet, som nu hade vunnits, kan mörklägningsarbetet utföras på anbefalld tid av 6 timmar under förutsättning att tillräcklig arbetsstyrka finnes tillgänglig.
 14/10 Iordningsställdes den första cisternvagnen för mjölktransport för Mjölkcentralens räkning. Inalles finnas nu (1 september 1943) 47 st. dylika vagnar, av vilka 45 st. iordningställdes i Cst. Två stycken hava byggts i Nyköping. Varje vagn rymmer mellan 12.720-16.400 liter. 17 vagnar ankomma nu dagligen till Stockholm. Vagnarna lossas vid Stockholm Norra.

1 9 4 2

- 13/1 En norsk salongsvagn nr 248 ankom i tåg 10. En person färdades i vagnen, vilken fortsatte med tåg 94.
- 9/2 3 Bo4/5 i tåg 17 för Berlins Filharmoniska sällskap.
- 27/2 Extratåg 10078 Cst-Boden avg. 14.45 spår 8. Anordnat för deltagare i invigningen av eldriften Långsele-Boden. Vagnarna voro försedda med för fredsförhållande bestämd utrustning. Dessutom skulle tåget enligt order vara utrustat, så att det kunde mörkläggas enligt best.
- 23/2 Militärbevakning i Hagalund Ö. Biljettgranskning i personaltågen Cst-Hagalund.
- 28/2 Flagging anbefalld att äga rum hela dagen med anledning av invigningen av elektriska driften Långsele-Boden.
- 13/3 Utställningståget (militärt) uppställt i Cst 13/3-15/3.
- 14/3 Extratåg 10079 ank. från Norrland. Sammansättning: Lok, skyddsvagn, NSB Ao, NSB Bo, Ro3, Ao3 1246, BCo. De resande lämnade stationen genom grinden vid Mästersamuelsgatan.
- 15/3 Extratåg nr 211 avg. 0.15 Cst-Oslo. Samma vagnar som i 10079. Tågen anordnade för en tysk fältmarskalk jämte sällskap.
- 27/3 Militärbevakningen i Hagalund Ö indragen.
- 15/6-17/6 Enligt Riksdagens beslut skulle avgiftsfria resor för barn få företagas under tiden 15-17/6 samt veckan efter midsommartrafiken. Särskild expedition för iordningställande av biljetterna anordnades å norra biljettexpeditionen. Rekvisitioner skulle avlämnas där, varefter biljetterna fingo avhämtas mot avlämnande av kontrollnummer, som erhållits vid avlämnandet av rekvisitionen. Resorna fördelades därefter på olika tåg och dagar. Sovplats för barn och vårdare, som färdades å dylika biljetter fick icke utlämnas. Inalles avreste från Stockholm 12.000 barn.
- 29/8 Ett nytt stickspår å Vintervägen vid Barnhusviken omedelbart söder om Sabbatsbergsbron togs i bruk för lossning av vedvagnar. Vid denna lossningsplats samt vid det norr om Sabbatsbergsbron belägna spåret har t.o.m. augusti 1943 lossats 4.799 vagnar.
- 29/9 Extratåg 10980 avg. 14.32 för hemtransport av finska barn. Tåget anordnat för samma ändamål den 3/10, 5/10, 9/10, 14/10, 21/10, 31/10, 12/11, 7/12, 14/12.
- 7/10 Extratåg anordnat Cst-Tomteboda för deltagare i invigningen av Järnvägmuseets lokhall i Tomteboda

1 9 4 3

- 21/1 Med anledning av påbörjandet av schaktningsarbeten för nya bangårdspostkontoret vid Vintervägen uppbrotts det provisoriska vedspåret söder om fiskhallen. Sedan februari har vid detta spår t.o.m. 20 januari 1943 lossats 7.948 vagnar. Vid Stockholm C har fr.o.m. febr. 1941 t.o.m. augusti månad 1943 sammanlagt lossats 12.727 vedvagnar.
- 28/1 Extratåg 10980 för finska barn Cst-Haparanda. Tåget anordnat för samma ändamål den 8/6, 16/6, 29/6, 10/8, 7/9, 14/9, 21/9.
- 10/2 60 finska invalider Stadsgården-Göteborg i tåg 3. För transporten användes sjukhustågvagnarna Co5 nr 1389 och 1972, vilka växladess till Skeppsbron, där invaliderna avhämtades vid båt, varefter vagnarna växladess till Cst och insattes i tåg 3.
- 31/3 35 finska invalider Stadsgården-Göteborg i vagn 1972 i tåg 3. Samma anordning som den 10/2.
- 13/4 Finska barn Cst-Haparanda i särskilda vagnar i tåg 422.
- 25/4 Påskdagen. Enligt den gregorianska påsktermintabel-lerna är den 25 april den senaste datum för påskdagen. Det är mycket sällsynt, att påskdagen på detta sätt infaller den 25/4. Nästa gång blir år 2038.
- 2/6 23 finska invalider Stadsgården-Göteborg i tåg 3. Samma anordning som den 10/2.
- 1/6 Avgiftsfria resor för barn jämte vårdare "i syfte att stärka barnens hälsotillstånd för den kommande vintern" skulle enligt Kungl. Maj:ts beslut äga rum under tiden 1/6, 4/6, 7-11/6 och 15-17/6 samt under juli fr.o.m. den 5/7. För utfärdande av och stämpling av biljetterna var en särskild lokal anordnad i Klara folkskola. Särskilda formulär för beställning och biljett (vita för barn och gula för vårdare) voro tryckta. Beställningarna och biljetterna utskrevos genom barnavårdsnämndens försorg. SJ tjänstemän kontrollerade och kompletterade biljetterna med övergångsstationer och tid för avresa samt försåg biljetten med stationens datumstämpel. Omkring 15.000 barn och vårdare fördelade till olika tåg under ovan angivna tid. I motsats till föregående år fick sovplats begagnas för såväl barn som vårdare, vilken förmån i stor utsträckning togs i anspråk.
- 6/6 Personalstrejk å restaurangvagnarna. Inga dylika vagnar framfördes i tågen. Eld utbröt i telefonväxeln i skydderummet. Anläggning-en förstördes. Samtliga telefoner såväl järnvägens som lokaltelefon å bangården ur bruk.

- 13/6 Pingstdagen. 10 dagar före midsommar, vilket i hög
grad inverkade på trafikarbetet.
- 18/7 Restaurangstrejken slut. Ro insatta i tågen 7, 94 och
9.
- 22-25/7 Rikesskyttetävling i Stockholm. 7.000 skyttar deltog,
varav omkring 6.000 ankommo och avreste med järnväg.
Särskild expedition för utlämning av platsbiljetter
för återresorna från Stockholm hade anordnats vid Kak-
näs och Stora Skuggan.
- 29/7 Tillf. anställda å Stockholm Norra nedlade arbetet.
Orsak: lönefrågan.
- 30/7 Tillf. anställda i Cst inställde sig icke i arbete.
Återgingo under dagens lopp såväl de i Stockholm N.
som i Cst.
- 31/7 Förhandlingar angående de tillfälligas lönefråga upp-
togos mellan Järnvägsmannaförbundet och SJ.
- 31/8 Med anledning restriktioner i biltrafiken (såväl
person- som godstrafik) samt semesterlagens fulla
tillämpning fr.o.m. 1 år har trafikfrekvensen å järn-
vägen betydligt ökat. För att belysa detta förhållan-
de må följande siffror nämnas.

Antal försållda biljetter

Jan. - dec. 1942 = 3.023.770 st.

" - juli 1943 = 1.950.338 "

Antal resgods

Juni - aug. 1942 = 288.687 kolly därav 102.126 ck

" - " 1943 = 321.054 " " 118.270 "

Antalet ck 1943 = det största som förekommit något år.

Emottaget

Juni - aug. 1942 = 348.121

" - " 1943 = 415.265 = det största antal, som

förekommit något år.

Sammanlagda antalet resgods under 1942:

avsända = 649.751 därav 143.865 ck

emottagna = 785.479

Sammanlagda antalet resgods under jan. - juli 1943:

avsända = 462.565 därav 119.915 ck

emottagna = 466.938

Högsta antalet emottagna resgodskolli (inkl.ck) under
en dag (den 1/8 1943) = 9.853 kolly.

Av det ankomna vanliga resgodset var en stor del kår-
tonger, lådor o.d. förmodligen innehållande livsför-
nödenheter, som av stockholmarna avhämtades hos släk-
tingar och bekanta i landsorten.

Antalet expressgods

Avsant

1942 = 44.341 k

jan. - juli 1943 = 25.472 "

Ankommet

1942 = 22.280 "

jan. - juli 1943 = 13.787 "

Antal till förvaring inlämnade reseffekter

1942 = 673.705 k

jan.- juli 1943 = 438.197 "

Ilgods

Avsant paket- och ilgods

1942 hela året = 1.782.570 k

1942 jan.-juli = 943.710 "

1943 " - " = 1.075.943 "

Genomgående paket- och ilgodskolly

beräknades 1942 till 1.620.000 k

Ankommet paket- och ilgods

1942 = 869.762 exp. varav 451.125 utforsla-
des genom godsentreprenörens försorg
till en vikt av 5.455.324 kg.

jan. - juli

1943 = 494.859 exp.

Viktmängden jan. - juli 1942 = 15.270.756 kg

" - " 1943 = 18.633.960 "

Dessutom ank. under jan. - juli 1943 11.413.057 kg.
färsk fisk.